

SARS E AMOGELA DIPEGO TŠA DITSENO TŠA SETATAMENTE SA PHOLISI YA TEKANYETŠO YA TŠHELETE YA SEBAKA SA GARE

Pretoria, Labone 11 Nofemere 2021 – Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) di amogela boikgafo bjo bo sa šišintšwego bjo bo dirilwego ke Tona ya Ditšhelete, Mrn. Enoch Godongwana, go tiišetšo ya matlotlo, ka kgontšhagalo ya kgolo ya sebaka se se telele ka go fokotša tekanyetšo le go bea sekoloto maamong a kaone, ge a be a tlhagiša Setatamente sa Pholisi ya Tekanyetšo ya Tšhelete ya Sebaka sa Gare (MTBPS) ka Palamente lehono.

Tona o tlaleleditše ka gore ekonomi yeo e golago ka lebelo la godimo e tla dumelela koleka e kgolo ya ditseno, ka go dira kgonagalo ya phetolelo e ntši go ditlhotlo tšeo naga e lebanego le tšona.

Ditaetši tša ekonomi ya gae yeo e tsenago le ya lefase di laetša tweletšo ya kgonagalo ya kaonafalo ya ekonomi morago ga maatlafalo e theogile mo dikgweding tša malobanyana. Se se diragala ka phegelelo ya ditšhitišo tša ketwane ya phepo gomme e tšwelapele go itlhagišogape ya COVID-19. Go ya ka pego ya *World Economic Outlook (WEO)* ya Oktobore go tšwa go *International Monetary Policy (IMF)*, ekonomi ya lefase e lebeletšwe go gola ka 5.9% ka 2021 le 4.9% ka 2022, ka ntlha ya persente ya ka fase ga 0.1 bakeng sa 2021 go feta ka tebelelopele ya Julae.

Mo gae, GDP ya Arika Borwa e godile ka 1.2% ka go kotaraya bobedi ya 2021, go nyologa go tšwa go palo yeo e (boeleditšwego) ya 1.0% ka go kotare ya mathomo. Go letetšwe gore tšhomobotse ya ekonomi e tla oketšega mengwageng yeo e tlogo bjale ka ge maemo a ekonomi a bulega ga nnyane ga nnyane, maemo a ditšweletšo a maatlafala, gape dinyakwa tša kgwebo le didirišwa di a kaonafala. Kgoro ya Matlotlo a Bosetšhaba e boeleditše kgolo yeo e letetšwego ya GDP bakeng sa 2021/22 go nyologela godimo ka 10.9%, go bapetšwa go 8.8% ya Tekanyetšo ya tšhelete ya Febereware 2021. Se se šupetša kaonafalo e kgolo go tšwa go phokošo ya -2.1% ka 2020/21.

Ka ngwaga wa Ditšhelete wa 2021/22 ditseno tša motšhelo di letetšwe go gola ngwaga ka ngwaga ka 18.9% go tloga go kgolo yeo e naganetšwego pele ya 9.2%. Se se tlhagiša ditseno tša motšhelo tšeo di golago ka tekanyo ya lebelo la go feta ekonomi, SARS e tšwelapele go tsepelela phethagalo ya taolo ya yona le kaonafatšo ya obamelo ya molefela motšhelo gore e kgone go phethagatša kgontšhagalo ya koleka ya ditseno tša motšhelo.

Dikoleka tša ditseno di be di le gare di šupetšwa gabotse go fetiša tekanyetšo yeo e bego e beilw ka Tekanyetšo ya ditšhelete ya Febereware 2021. Se se phethagetše ka lebaka la kaonafalo ya ekonomi, kgontšhagalo ya dineo tša ditiragalo tša morago tša obamelo gammogo le kaonafalo ya maitekelo a dikoleka tša go dirwa ke SARS. Godimo ga moo, Tona o okeditše tekanyetšo ya ditseno go tloga ka R1 365.1 billion go ya go R1 485.4 billion – koketšo ya R120.3 billion ka kholofelo ya kaonafalo ya dikoleka tša ditseno tšeo di letetšwego.

Magareng ga dintlha tše dingwe, poeletšo ye ya tekanyo e ka tlhaloswa go kaonafalo ya ditseno tše di kolekilwego mo ngwageng fo fihla ka letšatšikgwedi la sebaka. Go tloga ka la 30 Setemere 2021, SARS e kolekile R720.1 billion, ka mašalela a ngwaga go fihla ka letšatšikgwedi a R79.1 billion (12.3%) go bapetšwa le Tekanyetšo ya Ditšhelet ya Feberware 2021. Kgolo ya ngwaga ka ngwaga ya go feta ngwagola e begilwe ka R201.5 billion (38.9%).

Mehuta ka moka ya metšhelo ntle le Makgetho a Tlišogae le Lekgetho le Itšeng e begile mašaledi a ngwaga ka ngwaga kgatlhanong le tekanyetšo. Ka kabelo go mašaled, mehuta ka moka ya metšhelo e šomile ka tsela ye kgatlhanong le Tekanyetšo ya Ditšhelete ya Feberware 2021: PIT NET (6.3%), CIT NET (51.8%) le VAT NET (0.1%). SARS e dumeletše ditiegišo tša go nyalelana le COVID-19 go Makgeto a Itšeng ao a lebišitšego tšhomo ya fase sebakeng se, go išapele ditlišogae di theogetše fase gomme di dirile gore makgetho a kasetomo e se šome gabotse.

SARS e kolekile R87.0 billion go tšwa go ditiragalo tša obamelo tšeo di šupeditšwego go seripa sa mathomo sa ngwaga wo. Go palo ye, R53.5 billion e kolekilwe ka kheše ya ditseno mola R33.5 billion e ile ya šireletšwa ka thibelo ya bomenetša le tšhireletše enngwe ya phonyokgelo. Mošomo wo o tla oketšega bjale ka ge SARS e tšwelapele go katološa ditshepetšo tša yona le go tiišetša bokgoni bja yona bja go fihlelela tekanyetšo ya ditseno yeo e boeleditšwego.

Go šoma gabotse ga ditseno gare ga ngwaga go laetša ekonomi yeo e tsošoloditšwego pele ga dinako tša COVID-19. Le ge go le bjale, o na le dikotsi tša fase tšeo di tlhageletšego tšeo di swanetšego go laolwa sebaka seo se šetšego sa ngwaga, go akaretša: 1) tšhireletšo ya enetši ke gore go timelwa mabone ka tšhielano, 2) go boya leboeletša ga maphotho a COVID-19 mo gae le lefaseng ka bophara, 3) diphetogo tše šoro ka go nyako ya lefase ya Ore le di-PGM (go akaretša tekanyo ya tšhentšhano le theko ya dilo) le 4) phonkelo ya ketwane ya phepo.

SARS e tšwelapele go agaleswa leeto la yona la SMART, SARS ya sebjalebja ya potego, ya botshephegi & ya go ratego. Ka katološo ya tshepetšo ya yona ya go tiišetša phethagalo le kgonagalo ya go koleka ditseno. Re beeleditše ditlabelo tše mmalwa go mpshafatša mekgwatšhomo ya rena phethagatša bokgoni bja rena, ka tirišo ya theknolotši, tshekatsheko ya data le bohlale bjo ekišo gammogo le tirišo ya metšhene ya go ithuta mokgwatšhomo ya morethethopalo. Ke tshepha gore ditlhamo tše di tla thuša go latedišiša le go šomana le go se obamele. SARS e dula e ikemišeditše go leano la yona la obamelo ka boithaopo.

Go letetšwe gore tekanyo ya kgolo ya ditseno e tla fetiša tekanyo ya kgolo ya ekonomi ge go lebišitšwe go dikgwedi tše 18 tše di latelago. Ke gore, go lebišitšwe go motšhelo-go-GDP ya 24.1% bakeng sa ngwaga wa 2021/22.

SARS e kgonagaditše kgwebo ya go feta R2.6 trillion le bagwebi kgwerano ngwaga o fetilego. Ka fao, go kaonafatša kgonagalo ya kgwebišano, tsepelelo e kgolo le matlotlo a nyalelano a tla ba bohlokwa kudu go go tšwetšwapele ka go re thuša go mpshafatša le go kaonafatša dikago tša rena go diposo tša mellwane ya rena gommogo le go

beeletša ka go kago ya rena ya ICT go dira gore Khasetomo e be ya sebjalebja ge go etla go mellwane ya go šoma kaSMART.

Khomišinare wa SARS Edward Kieswetter o boletše gore: “Re dula re le komana madula a bapile gore re tla fihlelela tekanyetšo e mpsha ya ditseno. SARS e ikemišeditše go phethagatša tagafara ya yona, yeo e lego go koleka ditseno ka moka tšeo swanetšego go kgona go aga mmušo wa kgontšhagalo wo o direlago Afrika Borwa. Se se nyalelana le Morero o Mogolo wo o direlwago ke SARS.”

“Phethagatšo ya tafafara ya SARS go ka no se kgonale ntle le tšwetšopele ya obamelo ya balefela motšhelo, bagwebi, banamoleli, baswarakabelo ba potego, bao ba phethagatšago boitlemo bja gona bja semolo le go dira seo se lebanego. Ke rata go ba leboga ka ge ba obamela. Go na le dipelaetšo tšeo di diragalago ka koketšego tša balefela motšhelo le bagwebi bao ba tšwelago pele ka go kgetha go se obamele ka boithaopo. Ke ipiletša go balefela motšhelo ba, bagwebi le banamoleli go obamela molao le go fihlelela boikgafo bja bona bja semolao gore ba kgone go aga naa ya rena yeo e hlokofoaditšwego ke leuba la COVID-19 le maemo a ekonomi yeo e sa šomego gabotse lefase ka bophara” Khomišinare o phethile ka go realo.

Merero ya gago ya motšhelo e bohlokwa!

Go hwetša tshedimošo enngwe, ka kgopelo ikgokaganye le SARSMedia@sars.gov.za